

15. Morozova, I.A., 1961. Balans narodnogo hozyaystva i metody ego postroeniya. Moskva: Gosstatizdat, p. 144.
16. Ponomarenko, A.N., 2002. Retrospektivnyie natsionalnyie scheta Rossii: 1961-1990. Moskva: Finansyi i statistika, p. 256.
17. Herasymenko, S.S., Holovko, V.A., Nikitina, I.M., 2005. Systema natsionalnykh rakhunkiv: navch. posibnyk. Kyiv: IVTs Derzhkomstatu Ukrainy, p. 217.
18. Holovko, V., 2011. Systema natsionalnykh rakhunkiv Ukrainy: vchora, sohodni, zavtra. *Visnyk NBU*, 4, pp. 3-6.
19. Ivanov, Yu.N. (red.), 2005. Osnovy natsionalnogo schetovodstva (mezhdunarodnyy standart): uchebnik. Moskva: INFRA-M, p. 479.
20. Ivanov, Yu.N., 2012. Istoriya voznikoveniya i razvitiya sistem natsionalnykh chetov. *Voprosy statistiki*, 8, pp. 79-83.
21. Momotuk, L.I., 2013. Rol systemy natsionalnykh rakhunkiv u statystytsi finansiv. *Ekonomika Kryima*, 1(42), pp. 53-58.
22. Motoryn, R. M., 1998. Metodolohichni osnovy perekhodu makroekonomichnoi statystyky Ukrainy do mizhnarodnykh standartiv: Avtoref. dys. d-raekon. nauk: 08.03.01, Kyivskiy natsionalnyi ekonomichnyi universytet, p. 32.
23. Motoryn, R.M., Motoryna, T.M., 2001. Systema natsionalnykh rakhunkiv: navch. posibnyk. Kyiv: KNEU, p. 336.
24. Plyshevskiy, B., 2014. Teoreticheskie istoki SNS: osnovnyie etapy iformirovaniyae printsipov i metodologi. *Ekonomist*, 6, pp. 37-48.
25. Ryabushkin, B.T., 1969. Sistema natsionalnykh schetov v zarubezhnoy statistike. Moskva: Statistika, p. 179.
26. Ryabushkin, B.T., 2002. Natsionalnyie scheta i ekonomicheskie balansyi. Moskva: Finansyi i statistika, p. 256.
27. Kovalenko, Yu.M., 2013. Instytualizatsiia finansovoho sektoru ekonomiky: monohrafiia: Nats. un-t derzh. podatk. Sluzhby Ukrainy. Irpin: Nats. un-t DPS Ukrainy, p. 606.
28. Kovalenko, Yu., 2015. Finansovyy sektor v finansovoy sisteme ekonomiki: teoreticheskiy aspekt. *Visnyk Kyivskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*, Vyp. 6, pp. 35-42. <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2015/171-6/7>
29. Yefymenko, T.I., Yermoshenko, M.M. (red.), 2014. Finansy instytutsiinykh sektoriv ekonomiky Ukrainy. Kyiv: DNNU "Akad. fin. upravlinnia", p. 584.
30. Riazanova, N.S., Fedosov, V.M., 2017. Finansove rakhivnystvo yak informatsiino-infrastrukturna pidsystema suchasnoi makroekonomiky. *Finansy Ukrainy*, 1, pp. 26-51.
31. United Nations, European Commission, International Monetary Fund, Organisation for Economic Cooperation and Development, World Bank. (2009). System of National Accounts 2008. New York, pp. 662. Available at: <http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/SNA2008.pdf>.
32. Kuznets, S., 1934. National Income, 1929-1932. New York: National Bureau of Economic Research, Bulletin 49, pp. 1-12. Available at: <http://www.nber.org/chapters/c2258>.
33. United Nations, European Commission, International Monetary Fund, Organisation for Economic Cooperation and Development, World Bank. (1993). System of National Accounts 1993. Brussels/Luxembourg, New York, Paris, Washington, D.C., pp. 814. Available at: <http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/1993sna.pdf>.
34. United Nations Statistics Division. Available at: <https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/hsna.asp>.
35. Keynes, J.M., 1936. The General Theory of Employment, Interest, and Money. London: Palgrave Macmillan, p. 470.
36. Keynes, J.M., 1940. How to Pay for the War: A Radical Plan for the Chancellor of the Exchequer. Macmillan, London, p. 88.
37. Stone, R., League of Nations. Committee of Statistical Experts. 1947. Measurement of National Income and the Construction of Social Accounts: Report of the Sub-committee on National Income Statistics of the League of Nations Committee of Statistical Experts. United Nations, Geneva. Studies and Reports on Statistical Methods, no. 7, p. 116. Available at: <https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/1947NAreport.pdf>.
38. United Nations Economic and Social Council. 1952. A System of National Accounts (Memorandum prepared by the Secretary-General on the Report of the Committee of National Income Experts): Item 9 of the provisional agenda of the Seventh session of Statistical Commission. New York, 12 November 1952. Available at: <https://unstats.un.org/unsd/statcom/7th-session/documents/doc53/1953-147-NationalAccounts-E.pdf>.
39. United Nations. Department of Economic Affairs. Statistical Office. 1953. A System of National Accounts and Supporting Tables. Studies in Methods, Series F, No. 2. UN, New York. Available at: <https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/1953sna.pdf>.
40. United Nations. Department of Economic and Social Affairs. Statistical Office. 1968. A System of National Accounts. Studies in Methods, Series F, No. 2, Rev. 3. UN, New York. Available at: <https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/1968sna.pdf>.
41. Financial Stability Board, International Monetary Fund. 2009. The Financial Crisis and Information Gaps: Report to the G-20 Finance Ministers and Central Bank Governors. IMF Staff and the FSB Secretariat, October 29, 2009. Available at: <http://www.imf.org/external/np/g20/pdf/102909.pdf>.
42. UNECE/OECD/Eurostat, 2008. Report on measuring sustainable development: statistics for sustainable development, commonalities between current practice and theory. Working Paper ECE/CES/2008/29. Available at: <https://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/2008/29.e.pdf>.
43. Stiglitz, J.E., Sen, A., Fitoussi, J.-P., 2009. Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress. Available at: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/118025/118123/Fitoussi+Commission+report>.
44. Van de Ven, P., 2014. Vnedrenie SNS 2008 i osnovnye vyzovy budushhego razvitija nacional'nykh schetov. Available at: http://www.cisstat.com/sna2008/Peter%20van%20de%20Ven%20The%20Implementation%20of%20the%202008%20SNA%20and%20the%20Main%20Challenges_rus.pdf.
45. International Monetary Fund., 2008. Monetary and financial statistics: compilation guide. Washington, D.C. Available at: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/mfs/manual/rus/mfsmr.pdf>.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2017; 4(193): 21-25

УДК 330.33.36

JEL classification: 032

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2017/193-4/3>

Н. Ігнатович, канд. екон наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ЇЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

У статті досліджується вплив реформування економіки на процес її модернізації та можливості просування до постіндустріального суспільства в Україні. Розглянуто особливості модернізації західної економіки та відмінності між факторами і мотиваціями економічних перетворень в українській і західній економіках. Висвітлена необхідність неоіндустріалізації економіки України. Проаналізовано причини негативних результатів економічних реформ в Україні, визначено умови їх подолання.

Ключові слова: реформування економіки, модернізація економіки, постіндустріальне суспільство, мотивація економічної людини, постеконімічна людина, неоіндустріалізація економіки.

Постановка проблеми. Проведення модернізації вітчизняної економіки належить до найважливіших завдань її сучасного розвитку. Розв'язання цього нагального завдання можливе на складному і тривалому шляху переходу до постіндустріального суспільства, до притаманних йому економіки знань та наукомісткого розвитку. Процес ринкового реформування вітчизняної економіки, який розпочався ще на межі 80 – 90-х років минулого століття, мав на меті створити умови для розгортання підприємницької ініціативи як важливої рушійної сили модернізації, спроможної подолати технологі-

чне відставання національної економіки від економіки розвинутих країн, здійснити інноваційний прорив до сучасних технологічних укладів. На той час стало цілком зрозумілим, що директивно-планова економіка, на базі якої була здійснена індустріалізація радянської економіки у 30-х роках минулого століття, є непридатною для вирішення завдань переходу до постіндустріального суспільства. Модель форсованої модернізації мобілізаційного типу, яка забезпечила прискорену трансформацію аграрної економіки в індустріальну в екстремальних умовах вкрай обмежених ресурсів і часу

шляхом величезного напруження усіх сил країни, не могла спрацювати при розв'язанні якісно нових завдань створення постіндустріальної економіки. Їх реалізація вимагала активізації творчої діяльності, спонукання господарської ініціативності та інноваційного спрямування суспільного розвитку шляхом ринкових перетворень вітчизняної економіки.

Проте попри усі сподівання вітчизняних реформаторів практичне здійснення ринкових реформ в економіці України не забезпечило її реальну модернізацію. Проблеми спрямування процесів реформування вітчизняної економіки на вирішення довгострокових задач її модернізації поки що досить далекі від практичного розв'язання, а їх подальша наукова розробка залишається актуальною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання здійснення модернізації сучасної економіки шляхом її реформування перебувають у центрі багатьох наукових досліджень, зокрема таких відомих українських і іноземних фахівців, як В.М. Гець, А.С. Гальчинський, П.С. Єщенко, М.І. Зверяков, С.Ю. Глазьев, Д.С. Львов, О.С. Панарін, В.Л. Іноземцев, Ю.В. Яковець, Дж. Стігліц та інші. У їхніх працях досліджуються різні аспекти проблем розробки науково обґрунтованої стратегії реформування економіки, визначення його мотиваційного механізму, пріоритетів, напрямів та темпів. Проте, на наш погляд, у цих дослідженнях недостатня увага приділяється проблемам впливу на сучасні економічні перетворення історичних, морально-етичних, соціально-культурних, духовних і психологічних особливостей країни. А успішність просування країни на шляху модернізації економіки суттєво залежить від того, наскільки повно враховані при обґрунтуванні здійснюваних реформ всі реальні чинники, які впливають на економічні перетворення, і наскільки ефективним і адекватним сучасним завданням є мотиваційний механізм цих перетворень.

Методологія дослідження. Дане дослідження здійснюється на основі конкретно-історичного методологічного підходу, притаманного сучасній інституціональній економічній теорії. Такий підхід передбачає дослідження економічних явищ і процесів у конкретних умовах їх місця і часу, у взаємозв'язку з різноманітними не лише економічними, а і політичними, правовими, соціальними, культурними, моральними і духовними чинниками, які впливають на них. У відповідності до цього підходу аналіз проведення реформ та їх наслідків для модернізації економіки України здійснюється під кутом зору дослідження впливу на економічні перетворення цих конкретних історичних чинників, які визначають провідні мотивації суб'єктів реформування вітчизняної економіки.

Теоретичну основу дослідження складають наукові праці українських і іноземних фахівців з проблем модернізації сучасної економіки та її взаємозв'язку зі здійсненням економічних перетворень.

Метою статті є дослідження впливу важливих чинників реформування економіки, передусім морально-психологічних, культурних та духовних, на її модернізацію в Україні і порівнянні із західним досвідом.

Результати дослідження. Реформи, спрямовані на модернізацію економіки у різних країнах, показали, що найбільшого успіху найчастіше досягали ті, які здійснювали економічні перетворення на основі їх наукового обґрунтування на засадах, адекватних конкретно-історичним реаліям та нагальним завданням розвитку власної економіки (Німеччина, Японія, Південна Корея тощо). А найбільшою помилкою у процесі реформування було нехтування врахуванням специфіки економічних, політичних, соціальних, культурних та інших умов розви-

тку країни. "Це означає, – стверджує український економіст М.І.Зверяков, – що апіорі сконструйованої моделі модернізації для тої або іншої країни не існує" [1, с. 16].

В супереч з цим при проведенні економічних реформ у нашій країні мало місце некритичне копіювання чужого досвіду економічних перетворень на засадах ідеології ринкового фундаменталізму та радикального лібералізму. В основу цієї ідеології була закладена створена ще у XVIII столітті модель економічної людини, прагнення якої спрямовані передусім на особисте збагачення, на отримання негайної максимальної економічної віддачі від здійснених зусиль та вкладених ресурсів. Ці утилітарно-прагматичні мотивації, притаманні економічній людині, самі по собі не сприяють, а навпаки, суперечать здійсненню довгострокових проєктів, процесам масштабного інвестування, необхідним для забезпечення успішної модернізації економіки. Її здійснення у процесі трансформації традиційного суспільства Заходу в індустріальне стало можливим тому, що проявам утилітарних мотивацій економічної людини у той час протистояли, успішно протидіючи, вищі духовні мотивації підприємницької діяльності, вкорінені у християнських цінностях, які зумовили перетворення результатів збагачення підприємців-протестантів на джерело їхньої інвестиційної активності.

Як дослідив видатний німецький економіст і соціолог М.Вебер, релігійні та морально-етичні цінності протестантизму сприяли вихованню у підприємців таких чеснот, як аскетизм, економність, ощадливість, здатність до самообмеження, ставлення до господарської діяльності як до свого вищого морально-релігійного обов'язку. Саме ці духовні та морально-психологічні цінності перетворилися на одну з провідних рушійних сил інноваційно-інвестиційної активності підприємця епохи класичного модерну.

За умов домінування морально-психологічних вимог аскетизму та самообмеження націленість підприємця на отримання все більшого прибутку спонукала його не на споживацьку, а на високу інвестиційну активність. У відомій праці "Протестантська етика і дух капіталізму" М.Вебер зазначав: "Перешкоди на шляху до споживання нажитого багатства неминуче повинні були слугувати його продуктивному використанню в якості *інвестованого капіталу*" [2, с. 199].

Таким чином, протестантська етика створила моральний капітал класичного підприємця, який втілювався у вищих надутилітарних мотиваціях його господарської діяльності, що забезпечило у кінцевому рахунку капіталістичну модернізацію західної економіки шляхом її індустріалізації. "Основним духовним носієм індустріалізму, – стверджує український економіст А.С. Гальчинський, – стала протестантська етика з її основними акцентами на аскетичному раціоналізмі, душі бережливості, наполегливій праці, відстроченні винагороди і нагородженні" [3, с. 339 -340].

Поряд з вкоріненою у християнські цінності протестантською етикою іншою рушійною силою західної індустріалізації економіки стала особлива мотивація підприємця-новатора, охарактеризованого Й.Шумпетером як основний двигун економічного прогресу. "Надто важливим, – підкреслюють українські науковці П.С.Єщенко та А.Г. Арсеєнко, – є висновок Й.Шумпетера про те, що підприємницька діяльність в індустріальну епоху потребує особливого типу особистості і поведінки, яка відрізняється від простої, раціональної поведінки економічної людини" [4, с. 311]. Ця надутилітарна мотивація підприємця-новатора породжена гуманістичними цінностями Просвітництва з його вірою у безмежну велич розуму та сил людини, спроможної приборкувати, підкоряти природні

стихії, ставити їх на службу собі і таким чином перетворювати, вдосконалювати реальне буття. Такі інтенції Просвітництва зумовили могутні науково-технічні і технологічні перетворення у західній економіці, що забезпечило формування індустріального суспільства.

В умовах розгортання процесів секуляризації західного суспільства мотиваційний потенціал, закладений у протестантській етиці, поступово втратив своє значення провідної рушійної сили суттєвих перетворень економіки у процесі її подальшої модернізації. Проте духовні цінності, гуманістичні інтенції, започатковані епохою Просвітництва, тривалий час зберігали свою важливу мотивуючу роль здійснення модернізації у процесі руху Заходу до постіндустріального суспільства. Цей процес, який розпочався у другій половині ХХ сторіччя, був зумовлений необхідністю кардинального перетворення технічної цивілізації на засадах подолання економікоцентричних принципів суспільного розвитку. Як зазначив, характеризуючи цей процес, відомий російський філософ О.С.Панарін: "На порядок денний була поставлена грандіозна програма внутрішнього перетворення усієї технічної цивілізації, управління технічним середовищем з точки зору нових екологічних, духовних, культурних пріоритетів" [5, с. 148 – 149]. Відповідно до цих змін відбувалося формування нових мотивацій, притаманних не економічній, а постекономічній людині. Носієм цих нових мотивацій постіндустріального суспільства стало передусім наукове, освітянське і культурне середовище індустріального суспільства.

Перехід до постіндустріального суспільства здійснюється на основі зростання значення і масштабів нематеріального виробництва, особливо сфери науки, знань та інформації, що веде до підвищення творчої активності людини. Збільшення у суспільстві кількості людей, зайнятих різноманітними видами духовної діяльності, пов'язане з формуванням мотивацій нової, постекономічної людини, принципово відмінної від мотивацій економічної людини, господарська поведінка якої визначається суто прагматичним, утилітарним спрямуванням. Аналізуючи процес втрати провідної ролі матеріального виробництва і забезпечення домінування знань та інформації, російський дослідник постіндустріального суспільства В.Л.Іноземцев стверджує: "Найбільш вагомим фактором даного процесу стає зміна самої природи людської діяльності, поширення надутилітарної мотивації, подолання праці і заміна її творчою активністю" [6, с. 480]. Нова мотивація постекономічної людини полягає в ініціюванні її внутрішніх сил передусім не матеріальними, а духовними детермінантами. Особливості мотивації творчої діяльності як прояву натхнення і самовираження особистості являють собою внутрішнє спонування активності людини через реалізацію її здібностей, інтелектуальних та духовних сил.

Ці процеси засвідчили застарілість, невідповідність реаліям постіндустріального суспільства ліберальної моделі економічної людини. На думку прибічників постіндустріалізму, саме постекономічна людина була здатна здійснити перехід до постіндустріального суспільства. Видатні дослідники цих процесів Д.Белл, О.Торфлер, Ф.Уебстер та інші звертали увагу на важливі ознаки постіндустріального суспільства: спрямованість не на нарощування виробництва, а на розвиток людського потенціалу, прагнення замінити економізовані цінності соціологізованими, які розглядаються як більш значимі, ніж економічний прибуток і конкурентоспроможність.

Проте так звана консервативна революція, яка відбулася в останній чверті ХХ сторіччя в економічній теорії Заходу і стала важливою складовою теоретичного обґрунтування глобальних економічних і геополітичних

зрушень у світі наприкінці минулого сторіччя, ознаменувала своєрідний "реванш" пріоритетів і мотивацій економічної людини, всі сили, інтереси і бажання якої підпорядковані утилітарному спрямуванню її діяльності на вузькоєгоїстичні цілі наживи, зиску, абсолютизації максимального прибутку.

Орієнтація на розгортання саме цих пріоритетів економічної людини по суті була закладена в основу ринкових перетворень вітчизняної економіки на засадах ліберально-монетаристських рецептів її реформування. Сподівання вітчизняних реформаторів на те, що здійснення ринкових перетворень стане підґрунтям успішної реалізації у нашій економіці модернізаційного проекту, не виправдалися. Попри те, що багато українських економістів пропонували інші шляхи проведення реформ (зокрема, на засадах моделі соціально орієнтованої ринкової економіки), попри те, що за ствердженням видатного американського науковця Дж. Стігліца "політика, створена на основі Вашингтонського консенсусу, та його базова ідеологія ринкового фундаменталізму перестали існувати" [7, с. 350], країні по суті була нав'язана ззовні жорстка модель економічної лібералізації, яка втілювала у собі радикальні принципи саме ринкового фундаменталізму і лібертаризму. До цих принципів належать надання повної свободи механізму вільного ринкового саморегулювання, зведення нанівець регулюючої ролі держави в економічних перетвореннях, абсолютизація прагматично-утилітарних мотивацій економічної людини як рушійної сили економічних перетворень. Розгортання таких мотивацій на збагачення у будь-який спосіб за вітчизняних умов відсутності не лише обмежень протестантської етики, а й правових обмежень з боку державного регулювання, здатних спрямувати активність приватного бізнесу у русло цивілізованого підприємництва та узгодити його власні інтереси з інтересами суспільства, призвело не до просування країни до постіндустріального суспільства шляхом модернізації нашої економіки, а спричинило її демодернізацію, тобто замість постіндустріалізації в країні відбулася деіндустріалізація економіки.

У принципово інших конкретно-історичних умовах реформування економіки України були відсутні ті вирішальні чинники, які забезпечили успішну модернізацію західної економіки. Підприємницьке середовище, яке сформувалося у 90 – х роках ХХ століття, не лише позбавлене норм протестантської етики, а й взагалі характеризується досить низьким станом моральних норм. Це стосується також і політичного істеблішменту, від якого передусім залежить визначення напрямів і практичне здійснення реформ. Слід погодитися з його характеристикою, наданою відомим українським економістом В.М.Гейцем: "... влада дозволяє тим, хто нею володіє, збагачуватися за рахунок інших. Має місце відверта аморальність, нехтування інтересами народу, бездумна розтрата ресурсів розвитку" [8, с. 88].

Нічим не обмежений егоїзм економічної людини якраз проявився уже при проведенні приватизації як важливої складової економічної лібералізації. В Україні з самого початку здійснення ринкових реформ мала місце абсолютизація широкої та форсованої приватизації, спрямованої на термінове створення великого бізнесу, що призвело до формування олігархічних кланів. У наслідок цих процесів в Україні так і не було сформовано у помітних масштабах підприємництво Шумпетерівського типу. Натомість була практично реалізована економічна модель, в якій, за висловом П.С. Єщенко та А.Г. Арсеєнко, "переплелися приватна власність плутократичного походження з елементами кримінальної економіки", та яка спрямована "в основ-

ному на реалізацію інтересів відтвореної авторитарно-олигархічної еліти" [4, с.403].

Ці фактори спричинили те, що за понад 25 років незалежного розвитку країни технологічне та інноваційне відставання вітчизняної економіки від розвинутих країн лише посилювалося, відбулася деградація її структури, зокрема, суттєво зменшилася частка машинобудування, високотехнологічних секторів, що вкрай негативно вплинуло на рівень конкурентоспроможності національної економіки. У супереч з прогресивними тенденціями структурних перетворень у світовій економіці, частка машинобудування в обсязі промислового виробництва України за період ринкових реформ скоротилася у 2,5 рази (з 30% до 12%), у той час як у промислово розвинутих країнах частка машинобудування й обробки становить від 30% до 50%. Відставання машинобудівної галузі, яка виступає як серцевина індустріального розвитку, веде до деградації виробничих фондів, падіння продуктивності праці робітників, закриває подальші перспективи інноваційного розвитку країни, оскільки зникають ті галузі, які здатні втілити інновації в готову продукцію [1, с. 17].

За цих умов на порядок денний сучасного розвитку вітчизняної економіки у контексті її модернізації ставляться завдання уже не реального руху до постіндустріального суспільства, які пересуваються у кращому випадку на вкрай далеку перспективу, а здійснення неоліберальної модернізації. Але реалізація цих нагальних завдань вимагає кардинальних змін концептуальних засад економічного реформування, оскільки на основі використання ліберально-монетаристської моделі принципово не можливо здійснити модернізацію сучасної економіки. В іншому разі, при відсутності таких змін, на жаль, може справдитися вкрай невтішний прогноз щодо майбутніх перспектив вітчизняної модернізації: "Якщо розвиток України й надалі буде здійснюватися відповідно до принципів ринкового фундаменталізму, то можна з великою часткою впевненості спрогнозувати, що назавжди буде упущений шанс реалізувати модернізаційний проект" [1, с. 17 -18].

Висновки. Здійснення економічних реформ у світі свідчить, що останні виявлялися ефективними лише тоді, коли були науково обґрунтованими, спиралися на чітко визначену стратегію, яка дозволяла спрямувати економічні перетворення на досягнення довгострокових цілей та пріоритетів. Негативний вплив економічних перетворень на вирішення нагальних завдань модернізації вітчизняної економіки є наслідком відсутності реального наукового обґрунтування здійснюваних реформ, визначення їх стратегії, довгострокових цілей та ефективного мотиваційного механізму на основі обов'язкового врахування наявного стану і структури економіки,

специфічних особливостей національного менталітету, домінуючих моральних і духовних цінностей, психології населення, його готовності підтримати цілі запропонованих перетворень. Проведене у статті порівняння вітчизняної практики економічних перетворень із західним досвідом успішної модернізації економіки дозволяє зробити висновок, що абсолютизація прагматично-утилітарної мотивації на особисте збагачення, притаманної економічній людині, не може стати морально-психологічною основою модернізації сучасної економіки. Її успішна реалізація можлива лише на "моральному підґрунті" мобілізації людини [8, с. 7] вищими, надутилітарними мотиваціями, що потребує кардинальної зміни існуючих пріоритетів і цінностей у суб'єктів реформування нашої економіки. При цьому необхідною умовою реалізації сучасного модернізаційного проекту шляхом успішного реформування економіки є подолання "політичної заангажованості істеблішменту та корпоративних інтересів", що відкриває можливості використання науки як інструменту реальних позитивних перетворень, а не застарілої доктрини, яка пояснює світ на ортодоксальних засадах [8, с. 84 – 85]. У цьому контексті вкрай важливим і надзвичайно складним питанням залишається визначення нових концептуальних засад реформування вітчизняної економіки, спрямованого на збалансування поточних і довгострокових інтересів країни, врахування усіх реальних чинників економічних перетворень, що дозволить забезпечити поступовість, послідовність, виваженість та узгодженість здійснюваних реформ.

Список використаних джерел

1. Зверяков М.І. Економічна теорія в умовах нових історичних викликів// Парадигмальні зрушення в економічній теорії XXI ст.: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2015. – Т. 1. – 234 с.
2. Вебер М. Избранные произведения: Пер. с нем. – М.: Прогресс, 1990. – 808 с.
3. Гальчинський А.С. Економічна методологія. Логіка оновлення: Курс лекцій. – К.: "АДЕФ-Україна", 2010. – 572 с.
4. Ещенко П.С. Куда движется глобальная экономика в XXI веке?/ П.С.Ещенко, А.Г.Арсенко. –К.: Знання України, 2012. – 479 с.
5. Панарин А.С. Народ без элиты. – М.: Изд-во Алгоритм, Изд-во Эксмо, 2006. – 352 с.
6. Иноземцев В.Л. За десять лет. К концепции постэкономического общества: Научное издание. – М.: "Academia", 1998. – 576 с.
7. Стиглиц Дж. Крутое пике: Америка и новый экономический порядок после глобального кризиса. – М.: Эксмо, 2011. – 512 с. DOI: <http://dx.doi.org/10.9783/9780812204933.139>
8. Геєць В.М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку. – К.: НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. НАН України, 2009. – 864 с.

Надійшла до редколегії 10.02.17
Date of editorial approval 18.04.17

Author's declaration on the sources of funding of research presented in the scientific article or of the preparation of the scientific article: budget of university's scientific project

Н. Игнатович, канд. экон. наук, доц.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

РЕФОРМИРОВАНИЕ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ В КОНТЕКСТЕ ЕЕ МОДЕРНИЗАЦИИ

В статье исследуется влияние реформирования экономики на процесс ее модернизации и возможности продвижения к постиндустриальному обществу в Украине. Рассмотрены особенности модернизации западной экономики и отличия между факторами и мотивациями экономических преобразований в украинской и западной экономиках. Показана необходимость неоиндустриализации экономики Украины. Проанализированы причины негативных результатов экономических реформ в Украине, определены условия их преодоления.

Ключевые слова: реформирование экономики, модернизация экономики, постиндустриальное общество, мотивация экономического человека, постэкономический человек, неоиндустриализация экономики.

N. Ignatovich, PhD in Economics, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

ECONOMY OF UKRAINE REFORMATION IN CONTEXT OF ITS MODERNIZATION

The article deals with the influence of economy reformation on process of its modernization and possibilities of movement to postindustrial society in Ukraine. The features of western economy modernization and distinctions of economy transformations factors and motivations are considered in Ukrainian and Western economies. The necessity of Ukrainian economy neoindustrialization is shown. Causes of economic reforms negative results in Ukraine are analyzed, conditions of its removal are defined.

Keywords: economy reformation, economy modernization, postindustrial society, motivation of economic man, posteconomic man, economy neoindustrialization.

References (in Latin): Translation / Transliteration / Transcription

1. Zvyeryakov, M.I., 2015. Ekonomichna teoriya v umovah istorychnykh vyklykiv. Materialy II Mizhnarodnoyi naukovo-praktychmoyi konferencii "Paradygmalni zrushennya v ekonomichnyy teorii XXI st.", K., Vol. 1, pp. 14-19.
2. Veber, M., 1990. Izbrannyye proizvedeniya. Moscow.
3. Halchinskiy, A.S., 2010. Ekonomichna metodolohiya. Logika onovlennya: Kurs lekcyy. K.
4. Eshhenko, P.S. and Arseenko, A.G., 2012. Kuda dvizhetsya globalnaya ekonomika v XXI veke? K.
5. Panarin, A.C., 2006. Narod bez elity. Moscow.
6. Inozemtsev, V.L., 1998. Za desyat let. K kontsepcii postekonomicheskogo obshchestva: Nauchnoe izdanie. Moscow.
7. Stiglits, Dzh., 2011. Krutoe pike: Amerika i novyy ekonomicheskyy poriyadok posle globalnogo krizisa. Moscow. DOI: <http://dx.doi.org/10.9783/9780812204933.139>
8. Heyets, V.M., 2006. Suspilstvo, derzhava, ekonomika: fenomenolohiya vzayemodiyi ta rozvytku. K.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2017; 4(193): 25-29

УДК 657.421.1

JEL classification: M 40, M 41

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2017/193-4/4>

С. Кафка, канд. екон. наук, доц.

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Івано-Франківськ, Україна

ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ІННОВАЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ

Розглядаються основні моменти інноваційної діяльності підприємств, вимоги до інновацій, джерела їх фінансування, етапи життєвого циклу інноваційного продукту, порядок відображення в обліку операцій інноваційного характеру.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інновації, необоротні активи, цільове фінансування, облік.

Постановка проблеми. Україна активно долучається до інноваційних процесів, пов'язаних із впровадженням їх у господарську діяльність підприємства. Наша країна має всі необхідні передумови і потенціал, зокрема, перспективним напрямом розвитку суб'єкта господарювання є впровадження інновацій у необоротні активи підприємства, що дозволить підвищити рентабельність продукції чи розширити ринки збуту, тому в основі здійснення інноваційної діяльності лежить її техніко-економічне обґрунтування на базі облікової інформації. Правильне відображення в бухгалтерському обліку джерел фінансування інноваційних проектів, використання коштів цільового фінансування має велике значення для ефективного оновлення виробничого потенціалу підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти становлення інноваційних засад розвитку економіки в цілому, та організації і методики обліку різноманітних об'єктів інноваційної діяльності знайшли відображення у працях вітчизняних науковців: В. М. Гейця [1], А. Г. Загороднього та В. М. Чубая [2], О. В. Катигробої [3], О. Ю. Мірошніченка [4], М. Жуковської [5] ін. Вивчення літературних джерел свідчить, що є особливості відображення в обліку господарських операцій підприємств з інноваційною складовою, особливо тих, що втілені в необоротні активи за рахунок цільового фінансування.

Методологія. Застосовано методи аналізу та синтезу, порівняння та групування, індукції й дедукції, щоб узагаль-

нити й систематизувати теоретичні підходи науковців щодо інноваційної діяльності підприємств. Інформаційну базу дослідження склали наукові праці вітчизняних та іноземних учених з питань обліку інноваційної діяльності підприємств, міжнародні й національні стандарти обліку, дані Державного комітету статистики України.

Мета статті – обґрунтування економічної сутності інновацій та особливостей джерел їх фінансування, етапів життєвого циклу інноваційних продуктів та порядок відображення господарських процесів, пов'язаних з інноваційною діяльністю, в бухгалтерському обліку.

Результати. В сучасних умовах господарювання інноваційна діяльність стає пріоритетним напрямом розвитку економіки, проте є багато факторів, які сповільнюють її розвиток, а саме: нестача коштів фінансування інноваційних проектів, недосконалість чинного законодавства в даній сфері, застарілі технології. Відсутність необхідної суми коштів хоча б на одній стадії інноваційного процесу унеможливить втілити ідею в інновацію.

Основними джерелами інвестицій в інноваційну діяльність є:

- власні кошти суб'єктів господарювання;
- кошти з державного бюджету;
- залучені кошти (іноземні інвестори);
- інші джерела фінансування.

Структура джерел фінансування інноваційної діяльності в Україні за 2015 рік наведено на рис. 1.

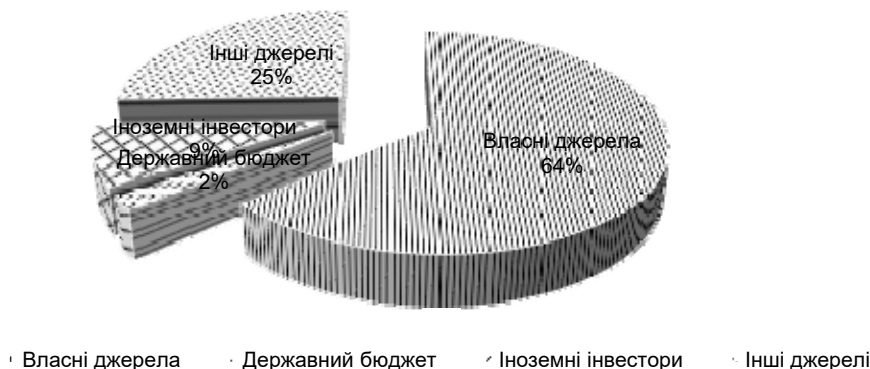

Рис. 1. Джерела фінансування інноваційної діяльності за 2015 рік.